

του **Παύλου Μουρουζίδη**

Το μυθιστόρημα της **Ε. Κουτρομπάκη «Το τρίτο πόδι»** (εκδ. **Ενύπνιο**), δεν είναι ένα συνηθισμένο μυθιστόρημα.

Η συγγραφέας καταθέτει μια πολύ δυνατή ιστορία με ασύγκριτο γλωσσικό πλούτο μικρασιάτικων ιδιωματισμών και τούρκικων λέξεων, οι οποίες μπερδεύονται γλυκά και γίνονται ένα με την πλαστικότητα και την επινοητικότητα της λεξιπλασίας της.

Η ανυπότακτη Μετάξω, η ηρωίδα του μυθιστορήματος, γνωρίζει από παιδί τι πάει να πει προσφυγιά, χαίρεται όμως τα νιάτα της παρά τις ταλαιπώριες, χωρίς να μασάει τα λόγια της, χωρίς να υποκύπτει σε δεινά, αντιξοότητες και πικρόχολες κακίες. Το γαϊτανάκι του ξεριζωμού από τα μικρασιατικά παράλια στο Αίγιο και την Αμμουλιανή υφαίνεται περίτεχνα με έρωτες και απενοχοποιημένες συννευρέσεις, ως το μοιραίο γάμο.

Η συγγραφέας δεν αφέθηκε στην ευκολία της φλύαρης αφήγησης. Το χωριό της κι ο Σελίμ, ο Απόστολος (ρεσιτάλ αισθησιασμού η συνεύρεση μαζί του), το Γεντί Κουλέ με τις «πολιτικές» κι ο εγκλεισμός, όλος ο βίος της πολύπαθης Μετάξως, βοά από ξεστόχαστους έρωτες τους οποίους απολαμβάνει αμετανόητα. Ο λυρικός ανθρωπισμός είναι πανταχού παρών, βασανισμένος και αλύγιστος, συμπαθών και συμπαραστεκόμενος, καρτερικός και αλληλέγγυος.

Η παρέλαση εραστών και επιπόλαιων ερώτων θα μπορούσε και να παρεξηγηθεί από μια επιπόλαιη ανάγνωση. Αν κάποιος μπορούσε (θα μπορούσε;) να παραβλέψει αυτό τον τεράστιο γλωσσικό πλούτο και να μείνει στην επιφάνεια της αφήγησης, ίσως να μπορούσε και να στείλει τη διαλεκτική μορφή και περιεχομένου στα αζήτητα.

Ο χρόνος και τα βάσανα είναι αδυσώπητα, καρτερούν και βοούν όμως την απουσία. Την απουσία της αγάπης, που δεν ποτίστηκε αλλά ποντίστηκε μες στις φωτιές. Και αυτός είναι ο πυρήνας του μυθιστορήματος, ο βαθύς ανθρωπισμός της συγγραφέα και η αγάπη, η απλή, ειλικρινής, ανιδιοτέλεια του «μαζί» και όχι κάποια πόζα διαφορετικότητας, κενής περιεχομένου, την οποία εύκολα θα μπορούσε να παράξει η συγγραφέας.

Οι περιπέτειες της ηρωίδας, της πολύπαθης Μετάξως, υπακούουν στην ενδελέχεια της πλοκής, στην αργή και βασανιστική συναισθηματική ωρίμανση της αγάπης, στο σπαραγμό αυτής της απουσίας. Όμως η δεινή αφηγηματικότητα, ο χείμαρρος εικόνων και λέξεων παρασέρνει σε ένα υπόρρητο κατηγορητήριο των κοινωνικοπολιτικών σχέσεων και συνθηκών και τελικά αυτό ακριβώς τον στόχο άρρητα υπηρετεί. Η απουσία της αγάπης δεν πέφτει από τον ουρανό σαν «φυσική καταστροφή». Είναι η γέννα της ανθρώπινης «προϊστορίας» εντός της οποίας ακόμη εγκαταβιούμε. Ο λυρικός ανθρωπισμός, η κελαριστή γραφή και το ηδυπαθές λεξιλόγιο της ανατολής από τη μια, μαζί με την καταγγελία της κοινωνικής συντήρησης τη μιζέρια της συγκαταβατικότητας και τη μικρόψυχη «εισαγγελία» της διπλανής πόρτας από την ασυμβίβαστη κι αθυρόστομη ηρωίδα, συνθέτουν ένα μυθιστόρημα από τα σπάνια εκείνα του είδους που μένουν για πάντα σφηνωμένα στη μνήμη.

Η Ε. Κουτρομπάκη μας δίνει ένα ώριμο, πολιτικά μη-ορθό μυθιστόρημα, το οποίο την τοποθετεί από την πρώτη κιόλας απόπειρά της, στην πρώτη γραμμή των σύγχρονων Ελλήνων πεζογράφων. Και η ίδια, με αυτή την κατάθεση ματιάς και ψυχωμένης γραφής, έχει κιόλας τοποθετήσει τον πήχη πολύ ψηλά.